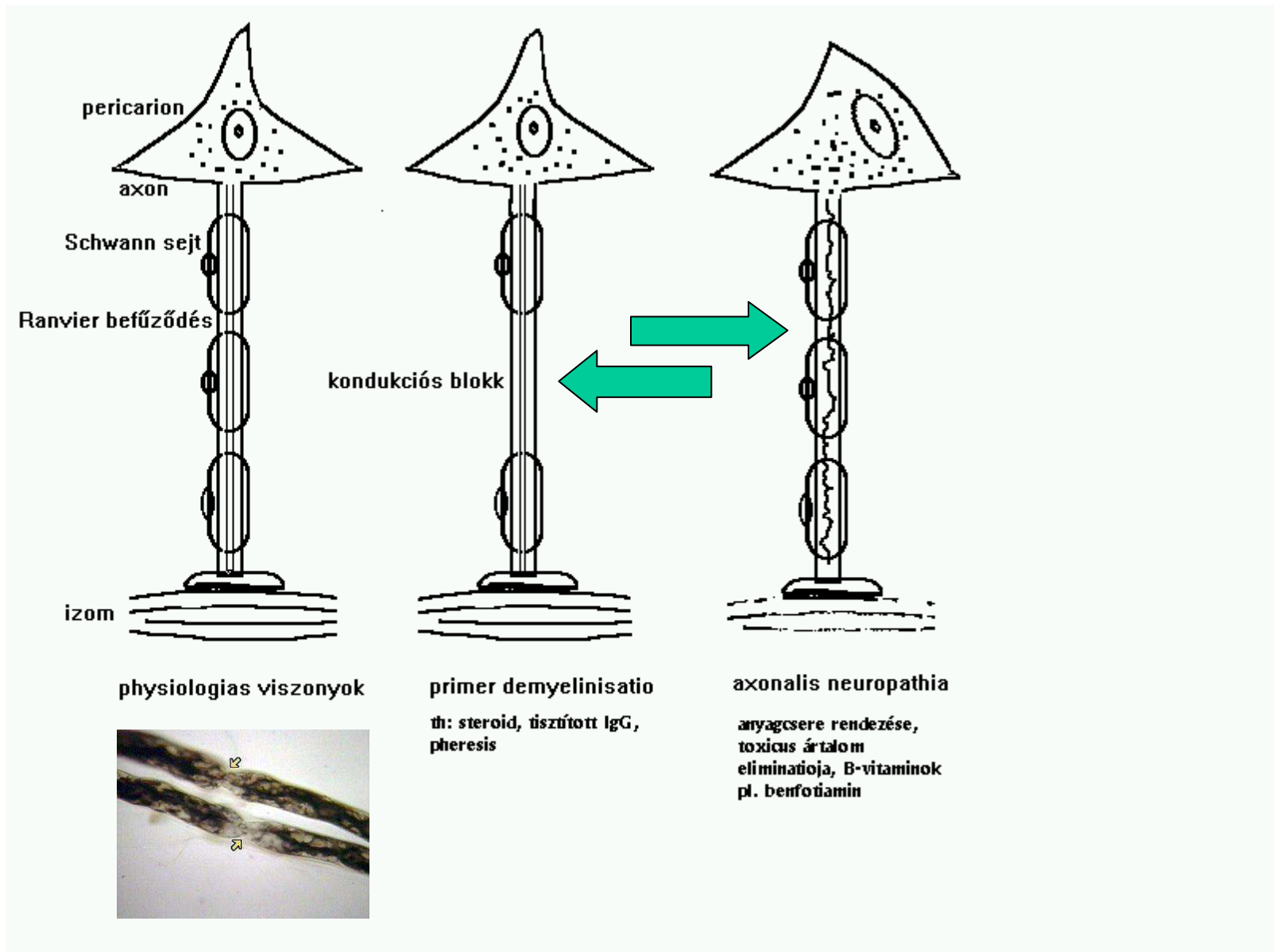

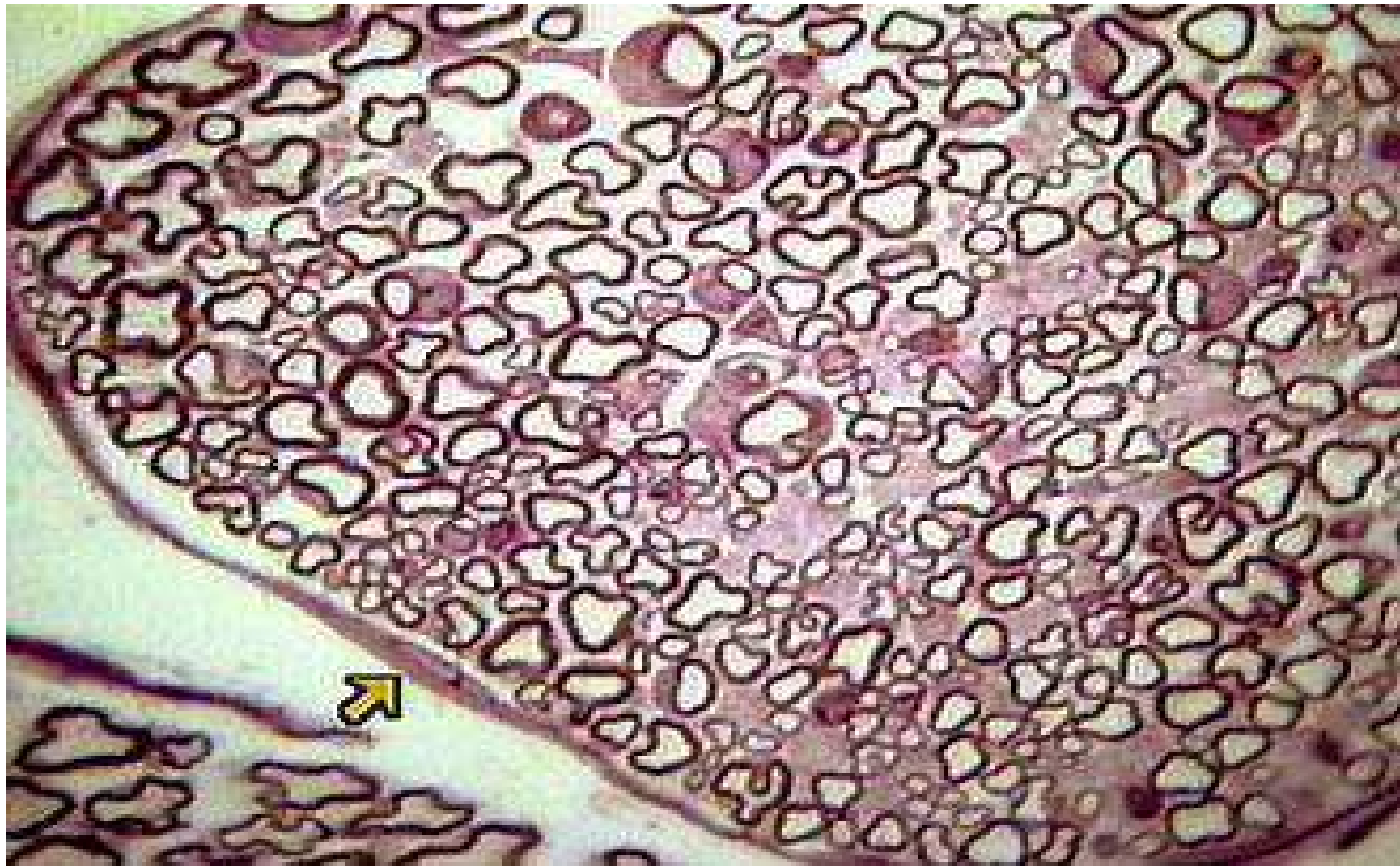
Immunmediált akut és krónikus neuropátiák (GBS, CIDP és ritka variánsaik)

Komoly Sámuel
PTE Orvosegészségügyi Centrum
Klinikai Idegtudományi Központ
Neurológiai Klinika

Neuropathiák felosztása strukturális károsodás jellege szerint

Peripherias ideg áttekintő képe

AXON-KÁROSODÁS-ra utal:

↓ Amplitúdó

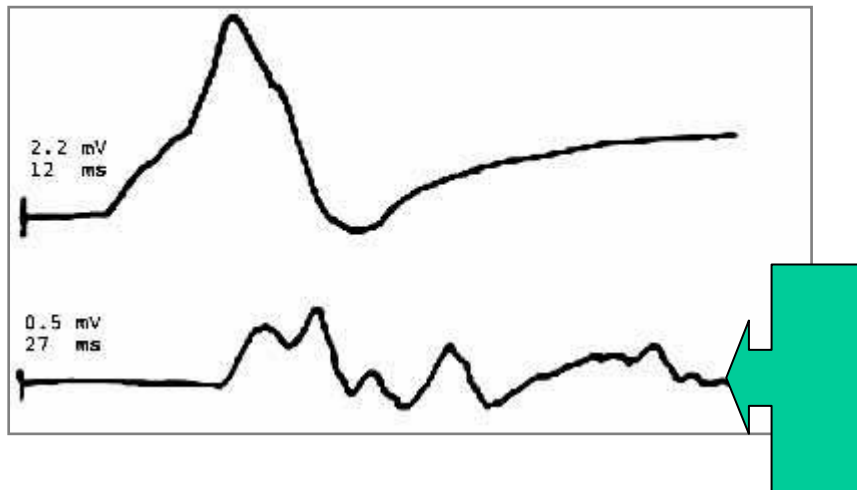
DEMYELINIZÁCIÓ-ra utal:

↑ DL

↑ F-látencia

↓ VS

Vezetés lassulása,
kondukciós blokk,
temporalis diszpersio

Dr. Beniczky Sándor ábrájából

Guillain-Barré szindróma

- Típusosan 1-3 héttel banális gastroenteritis v. felsőlégúti hurut után jelentkezik első tünete (általában alsóvégtagi, disztális szimmetrikus ascendáló zsibbadás)

Guillain-Barré szindrómát megelőző infekciók, események

- Dutch Guillain-Barré trial identified
  - 32% of patients as having had a recent *Campylobacter jejuni* infection
  - CMV to be present in 13% of patients
  - Epstein-Barr virus (EBV), *Mycoplasma pneumoniae*, and varicella zoster virus.
  - association of GBS and human immunodeficiency virus (HIV) also is well recognized.
- Terhesség, műtét, vakcináció után is kialakulhat GBS (összefüggés kérdéses)

Guillain-Barré szindróma etiológiai feltevések

- **Molecular mimicry**
- Molecular mimicry of *Campylobacter jejuni* lipo-oligosaccharides with gangliosides in nervous tissue is considered to induce cross-reactive antibodies that lead to Guillain-Barré syndrome (GBS),
- Ganglioside GM1 appears to cross-react with *C jejuni* lipopolysaccharide antigens

Klinikum, ENG még mindig döntő fontosságú

- „The discovery of antibodies against myelin and axolemmal glycolipids and proteins has not yet replaced the clinicopathological classification on which treatment trials have been based”.

Guillain-Barré syndrome prevalence and incidence

- Idősebbek között gyakoribb

Guillain-Barré szindróma klinikai lefolyás

- Az esetek 80-90% -ban a gyengeség maximuma két héten belül, de négy hétig még progrediálhatnak a ünetek
- Kivételesen váratlanul, akutan léphet fel (24 óra alatt teraplégia: rossz prognózis?)
- „magától” gyógyuló betegség

Cranial nerve involvement in GBS

- Cranial nerve involvement is observed in 45-75% of patients with GBS.
- *(bilateral) peripheral type facial palsy (Lyme??)*
- Diplopias (oculomotor, abducens nerve)
- Dysarthria
- Dysphagia
- Facial and oropharyngeal weakness usually appears after the trunk and limbs are affected (if not think of myasthenia gravis as an alternative dg)

Miller Fisher syndrome

- variant of GBS and is observed in about 5% of all GBS cases.
- ataxia, ophthalmoplegia, and areflexia.
- Ataxia primarily is noted during gait and in the trunk with lesser involvement of the limbs.
- **Motor strength characteristically is spared.**
- The usual course is gradual and **complete recovery** over weeks to months.
- Anti-GQ1b antibodies, triggered by certain *C jejuni* strains, have a relatively high specificity and sensitivity for the disease.
- Dense concentrations of GQ1b ganglioside are found in the oculomotor, trochlear, and abducens nerves, which may explain the relationship between anti-GQ1b antibodies and ophthalmoplegia.

Autonomic changes in GBS can include the following:

- Cardiac arrhythmias
- Tachycardia
- Bradycardia
- Facial flushing
- Paroxysmal hypertension
- Orthostatic hypotension
- Anhidrosis and/or diaphoresis, salivation
- **DE: Hólyag innervációs zavar (retenció) atípiá!**

Lélegeztetés

- Felvételnél a betegek 40%-nak van légzési gyengesége, és/vagy bulbaris tünete
- Terhelésre fulladnak (teszt: 20-ig el tud-e számolni)
- Nyelészavar (aspiráció veszélye)
- Dyarthria, dysphonia
- Ventilatory failure with required respiratory support is observed in up to one third of patients at some time during the course of their disease

Guillain-Barré szindróma kimenetele

- 90-95% meggyógyul (vagy csaknem tünetmentes)
- 2-5% meghal
- Jó prognosztikus jelek:
- **Négy hétnél** nem hosszabb progresszió
- A tüneti mélypont után **két héten** belül megindul a (legkisebb) javulás, nincs visszaesés
- Az ENG-EMG **nem utal masszív axonkárosodásra** (tehát demyelinisatióra utal)

Fájdalom és Guillain-Barré szindróma

Neurology, Vol 48

- Forty-nine patients (89.1%) described **pain** during the course of their illness.
- On admission, mean **pain** intensity (VAS) was 4.7 +/- 3.3.
- However, 26 patients (47.3%) described **pain** that was either **distressing, horrible, or excruciating** (mean VAS, 7.0 +/- 2.0).
- The most common **pain** syndromes observed were deep aching back and leg **pain** and dysesthetic extremity **pain**.
- **Pain** intensity on admission is not a predictor of poor prognosis.

Fájdalom és Guillain-Barré szindróma (saját beteg)

- 65 éves ffi orvoskolléga
- 1. nap
  - 2003. jan. 26-n tesziszézést követően éjjeli órákban heves nyaki fájdalma alakult ki, ami mk karba sugárzott.
- 2. nap.
  - Következő napon mko. felső végtagi zsibbadás, majd alsóvégtagi gyengeség alakult ki, ami **24 óra alatt járásképtelenségig fokozódott.**
Vizeletürítési panasza nem volt (!)
  - ORFI-ban acut nyaki MRI többszörös discus herniációt igazolt, C IV-V magasságában gerinc-velő kompresszióval – sürgősséggel műtét történt.
- 3. naptól
  - A postoperatív periodusban nem javult, sőt **nem lehetett műtét után megszüntetni a gépi lélegeztetést ...**
  - Statusában: Agyidegek rendben, testszerte areflexia, pettyhüdt tetraplegia, katéterét lezárva hólyagfeszülést 300 ml-nél egyértelműen jelez Minden végtagon disztalisan enyhe hypaesthesia.
  - Liquor: 1.2 g/l ofe, nincs sejt,EMG: demyelinisatora utal
  - Terápia: 5x plasmapheresis, gondos ápolás (akut szakban kifejezett tenzió-esések)
- 3-30. nap
  - gépi lélegeztetés után fokozatos javulás, (30-90. nap rehabilitáció, jelenleg dolgozik (bőrgyógyász szakrendelésen

Guillain-Barré szindróma diagnosztikus kritériumai I.

- **A diagnózis elengedhetetlen feltételei:**
- Több mint egy végtagot érintő progresszív paresis (mértéke változó lehet, a törzs-, bulbaris- facialis- és külső szemizmokat is érintheti).
- Areflexia (rendszerint testszerte, de a distalisabb reflexek kiesése, proximalis hyporeflexia mellett még elfogadható, a paresis kialakulása 2-3 nappal megelőzheti az areflexia kialakulását).

Guillain-Barré szindróma diagnosztikus

kritériumai: a diagnózist **alátámasztó** klinikai tünetek:

- Progresszió: a paresis kialakulása rendszerint gyors, de rendszerint 2-4 héten keresztül folytatódik
- Viszonylagos szimmetria - ez ritkán abszolút mértékű, de az egyik végtag érintettsége esetén rendszerint az ellenoldali végtag is érintett.
- Enyhe szenzoros tünetek.
- Agyideg érintettség (facialis érintettség, gyakran kétoldali, érintett lehet még a bulbaris izomzat, ritkán a szemmozgató agyidegek; ritkán agyideg tünetekkel kezdődhet a betegség)
- Javulás - rendszerint a progresszió tetőzése után 2-4 hét elteltével kezdődik
- Autonóm zavar - tachycardia, egyéb arhythmiák, posturalis hypotonia, hypertonia, vasomotoros tünetek, melyek fluktuálnak.
- **Vizelet- vagy széklet incontinecia nem jellemző tünete a betegségnek.**
- A neurológiai tünetek kialakulásának kezdetén a **beteg nem lázas.**

Guillain-Barré szindróma diagnosztikus kritériumai: a diagnózist alátámasztja

Liquor eltérések:

- Emelkedett liquor összfehérje - egy héttel a tünetek jelentkezését követően, ill. **emelkedő tendencia** többször végzett lumbálás során.
- A liquorban a mononuclearis leukocyták száma 10/mm³ alatt van
- **ENG eltérések:**
  - megnyúlt distalis motoros latenciák,
  - ideg vezetési sebesség lassulás
  - részleges, vagy teljes vezetési blokk, temporalis diszperzió
  - az F hullám latenciája megnyúlt, vagy egyáltalán nem váltható ki

A GBS diagnózisát megkérdőjelező tünetek

- Tartósan meglévő, jelentős mértékű tüneti aszimmetria.
- Perzisztáló vizelet- ill. székletürítési zavar.
- A tünetek kezdetén fellépő vizelet-, székletürítési zavar.
- 50/mm³ feletti mononuclearis leukocytá szám a liquorban
- Polymorphonuclearis leukocyták jelenléte a liquorban
- Az érzékszavarnak éles határa van.
- „nem idiopáthiás”

Appropriate number of plasma exchanges in Guillain-Barré syndrome. The French cooperative Group on Plasma Exchange in Guillain-Barré Syndrome. *Ann Neurol.* 1997 Mar;41(3):287-8.

- randomized 556 GBS patients
- Zero versus 2 PEs for patients who could walk-with or without aid-but not run, or who **could stand up unaided** (mild group); 2 versus 4
- PEs for patients who **could not stand up unaided** (moderate group); and 4 versus 6
- PEs for mechanically **ventilated** patients (severe group).
- In the mild group (**egyedül megáll**), **2PEs were more effective than none** for time to onset of motor recovery (median, 4 vs 8 days, respectively).
- In the moderate group (**állásképtelen**), **4 PEs were more beneficial than 2** for time to walk with assistance (median, 20 vs 24 days) and for 1-year full muscle-strength recovery rate (64% vs 46%).
- **Six PEs were no more beneficial than 4 in the severe cases.**
- **„Patients with mild GBS on admission should receive 2 PEs.**
- **Patients with moderate and severe forms should benefit from 2 further exchanges.”**

GUILLAIN-BARRÉ SYNDROMA

Altípusok:

- Demyelinizációs:
  - Acut inflammatorius demyelinizációs polyneuropathia (AIDP)
    - „klasszikus” GBS: messzemenően a leggyakoribb (90%?)
- Primér-axonális:
  - Acut motoros axonális neuropathia (AMAN)
    - EU/USA: ritka (Kína, India).
    - Campylobacter Jejuni; ↑ anti-GM1 IgG
  - Acut motoros és sensoros axonális neuropathia (AMSAN)

Reverzibilis axonális formák paromechanizmusa

- Gangliosid ellenes blokkoló ellenanyagok („molekuláris mimikri”), amelyek axonvezetés (vagy a neuromuscularis transzmisszió) szempontjából fontos epitópokat blokkolnak
- Ember AMAN szérum kötődését kimutatták egérből izolált ideg izom preprátumokon a Ranvier befűződésekhez kötődik, ill. hogy blokkolja az acethylcholin felszabadulását (patch clamp)
- Plazmaferézis eltávolítja, IVIG neutralizálja a blokkoló ellenanyagokat

Ann Neurol 51:667, 2002

GUILLAIN-BARRÉ SYNDROMA

Altípusok:

- Ritka (axonalis) variánsok:
  - **Miller-Fisher syndrome** (ataxia, areflexia, ophtalmoplégia? ↑*anti-Gangliosid Q1b*)
  - **Diplegia Facialis**
  - **Pharingo-cervico-brachialis gyengeség**

GUILLAIN-BARRÉ SYNDROMA

Altípusok: **Pharingo-cervico-brachialis gyengeség**

- 2003 12. 08-án vállpanaszai jelentkeztek, mindkét válla fájt, izmai nyakában és vállában spasticusak, fájdalmasak voltak
- 2003 12. 13-án már a folyadékot sem tudta lenyelni, nasogastricus szondát kapott, egy nap múlva súlyos dysarthria, egyidejűleg a beteg kezei és lábai gyengülni kezdtek, minimalis kéz-és lábzsibbadás mellett
- **koponya- és nyaki gerinc MRI** negatív, Tensilon próba negatív

GUILLAIN-BARRÉ SYNDROMA

Altípusok: **Pharingo-cervico-brachialis gyengeség**

- Érzőkör: ép.
- **Motorium:**
- fejét fekvéskor megemelni seem tudja.
- Deltoideus mk.o. 0/5, Biceps mk.o. 2/5.
- Quadriceps femoris 0/5 mk.o. Comb adductor izomzatban 0/5 izomerő.
- Lábfej flexio-extensio 3/5 mk.o. izomerőcsökkenés.
- Nyelésképtelen, súlyos dysarthria (beszéde érthetetlen)

GUILLAIN-BARRÉ SYNDROMA

Altípusok: **Pharingo-cervico-brachialis gyengeség**

- EMG-ENG vizsgálat: motoros axonális polyneuropathia
- Lumbális liquor: Színtelen, víztiszta. **feh.: 1.0** cukor: 3.4
VDRL: neg. fvs: 1 vvs: 2 ül.: elvértve 1-1 vvs, 1-1
lymphocyta látható intrathecalis IgG synthesis nincs
- **három alkalommal történ plasmapheresis kezelés.**
- Felvettük **2003. dec 22.**
- **Emittáltuk:2004. fer. 24:** nyelv, beszél, fejét jól megtartja,
önellátó, járókerettel jár

Chronicus inflammatio demyelinatio
polyneuropathia (CIDP)

Betegségcsoport. *Közös jellemzők:*

- Perifériás idegrendszeri károsodás.
- Lassú kialakulás (>8 hét), relapszus
- immun / gyulladásos kóreredet.
- Demyelinisatio, később (szekunder) axonvesztés.

Immun-mediált polyneuropáthiák:

- akut: **Guillain-Barré Syndroma**
incidencia 1-2/100 000
- krónikus: **CIDP**   **incidencia 0.15/100 000**

Neurology 59:S6, 2002

CIDP

- Epidemiológia:
  - **Prevalencia: 1-2 / 100 000 (100-200 beteg).**
  - **Incidencia: 0.15 / 100 000 (15 beteg)**
- Kialakulás:
  - **lassú (>8 hét).**
- Kórlefordítás:
  - **folyamatos lassú progresszió.**
  - **relapszus-remisszió kórforma.**

CIDP

(Módosított AAN diagnosztikai kritériumok):

- KLINIKAI TÜNETEK
- **JELLEGZETESEK:** szimmetrikus, **proximális és disztális** gyengeség.
- **NEM-JELLEGZETESEK:** kizárólag disztális gyengeség vagy kizárólag szenzoros deficit.
- VIZSGÁLATOK:
- **Neurophysiológia:** demyelinisatio
- **Liquor kötelező:**
- 45 mg/dl-nél magasabb liquor-fehérje. Szupportív: a sejtszám kisebb, mint 10 sejt/mm³.
- **Ideg-biopszia (fakultatív):** dominálónan demyelinizációs jelek)

CIDP:

diagnosztikai kritériumok

- **Bizonyított CIDP:** jellegzetes tünetek
(**PROXIMALIS LS DISTALIS GYENGESÉG, NÉGY (8) HÉTNÉL HOSSZABB PROGRESSZIÓ ÉS/VAGY RELAPSZUS**), ENG: **demyelinisatio** + liquor.
- **Valószínű CIDP:** jellegzetes tünetek + neurophysiológia/(liquor+biopszia).
- **Lehetséges CIDP:** jellegzetes tünetek + liquor/biopsia
  - vagy: nem-jellegzetes tünetek + legalább 2 vizsgálat pozitív.

Chronicus demyelinisationis inflammatorius neuropathia (CIDP): **terápia**

- 30 beteg: '**63% of whom improved with IVIG treatment, only 17% of whom with placebo**'
- Plasmapheresis és IVIG hatékonysága hasonló
- **Szteroid hatékony**: másnaponta
1 mg/kg, legalább 2-3 hónapig, lassan csökkenteni, általában nem lehet elhagyni!!!
- **Egy éven belül megkezdett kezelés, 80%-os javulás**

Intravenous gammaglobulin (IVIg) for treatment of **chronic inflammatory demyelinating neuropathy CIDP** and related

immune-mediated neuropathies (IVIg) Neurology 2002;59:S33-S40

- Patients are frequently given a standard induction dose of **2 g/kg**, which may be followed by maintenance therapy as needed
- Mild infusion-related reactions are frequent but these can often be controlled by slowing the infusion rate or by symptomatic medications.
- Serious adverse effects are rare and can include thromboembolic events, renal failure, anaphylaxis, or septic meningitis
- **Patients with IgA deficiency are at risk for anaphylaxis.**
- Immobility, increased serum viscosity, and preexisting vascular disease can increase the risk for thromboembolic events.
- Preexisting renal insufficiency or the use of sucrose-containing IVIg preparations can increase the risk for renal failure
- patients with migraine are at risk for development of aseptic meningitis

CIDP variánsok:

- distalis szerzett (acquired) demyelinisatio szimmetrikus (DADS) neuropathia
- Klinikai tünetek:
- disztális szenzoros tünetek (ataxia, járászavar, disztális érzéskiesés –**főleg ízületi helyzetérzés**, vibrációérzés-)
- $\pm$ motoros tünetek: disztálisak (ujjak, boka, csukló), enyhe/mérsékelt fokúak.
- csökkent vagy kiesett ínreflexek.

CIDP variánsok:

distalis szerzett (acquired) demyelinisationszimmetrikus (DADS) neuropathia

- ENG: demyelinisation
- Monoclonal gammopathy of unknown significance (MGUS) (anti MAG)
- MGUS van: **DADS-M**: főleg 50 éven túli férfiak, lassú progresszió. Sajnos csak 30% reagál az immunmoduláns kezelésre, és csak kismértékben.
- MGUS nincs: DADS-I: jó terápiás hajlam.

CIDP variánsok: multifokális szerzett demyelinizációs szenzoros és motoros (MADSAM) neuropátia

- Klinikai tünetek:
- aszimmetrikus, multiplex szenzoros-motoros mononeuropathia (különböző környéki idegeknél szenzoros és motoros tünetek)
- az agyideg-tünetek nem ritkák (az MMN-től eltérően).
- Lassú kezdetet és folyamatos progressziót írtak le.
- Terápia: IVIG, Szteroid (?).

**multifokális szerzett demyelinizációs
szenzoros és motoros (MADSAM) neuropátia**

- **60 éves ffi**
- **2002. májusában kezdődtek panaszai jo kézsibbadással, jobb kéz gyengeséggel, panaszai spontán javultak, de nem múltak el**
- **2002 decemberben bo-i túlsúlyú lábzsibbadás és gyengeség**
- ***NSAID mellett műtéti ellátás igénylő gyomorvérzés***
- **2003 febr.: testszerte areflexia, izomerő Bo AV 5/5, FV 3/5, Jo AV 3/5, bo: 4/5**
- **Liquor emelkedett öfe**
- **EMG: demyelinisatio (Dr. Arányi)**
- **Plasmapheresiseket (5 alkalom) követően javulást nem észleltünk**

multifokális szerzett demyelinizációs
szenzoros és motoros (MADSAM) neuropátia

- **2003 november**   **5x IVIG**
- **2003. december**   **2x IVIG**
- **2004. február**   **2x IVIG**
- **Jelenleg izomerő: FV 4/5, AV 5/5 ...,
vadászik**

CIDP variánsok: **Multifocalis motoros neuropathia (MMN)**

- **Klinikai jellemzői:**
- disztális kezdet
- asszimmetrikus-multifokális gyengeség,
- szenzórium: ép, felső-motoneuron: ép.
- **Neurophysiológia:** kondukciós blokk(ok)
- **± anti-GM1 IgM:** nagyon magas titer.
- **Terápia: IVIG** (a betegek 80% -nál hatásos).
  - Kezdő dózis: 2 g / t-kg
  - ismételni: 1-2 havonta (0.5-1 g / t-kg)

Összefoglalás

- A dysimmun (immunmediált) neuropátiák leggyakoribb formája a klasszikus, demyelinisatio Guillain-Barré szindróma (ezen belül agyidegtünet, autonóm zavar /kivéve vizelet retenció/ nem ritka)
- A GBS variánsainak felismerése fontos a prognózis megítélése és terápia (IVIG) megválasztása miatt
- Az acut formák döntő többségében a prognózis jó (rövid idő alatt - 24 óra - kialakuló súlyos állapot, a súlyos axonpusztulás jelei rossz prognózisra utalnak)
- Ne felejtse el, hogy a CIDP-s beteg kezelés nélkül meggyomorodik és meghalhat!
- Gondolj CIDP-re, ha relapszus, 8 hétnél hosszabb prognózis észlelhető!!